

Mali trgovec

Izhaja vsako soboto. Naročnina se plačuje vnaprej in stane letno Din 84.—, polletno Din 41.—, mesečno Din 7.—. Rokopisov ne vračamo. Uprava in uredništvo: Gregorčičeva ulica šte. 23, telefon šte. 2552. Poštni predal 169. Čekovni račun šte. 15.420.

Leto II.

Ljubljana, 13. decembra 1930.

štev. 50.

Regulatorji cen.

Regulacija svetovnih cen na debelo je odvisna od povpraševanja in ponudbe. Čim več je povpraševanja in čim manjša je ponudba za blago, tem bolj raste njegova cena. Nasprotno pa je nizka cena blagu, za katero je ponudba visoka, a povpraševanje majhno.

Lahko bi rekli tudi, da so svetovne cene na debelo odvisne od pridelka in porabe, kar je isto: če je pridelek manjši kot poraba, se zviša povpraševanje; pridelek nad svetovno porabo pa zviša ponudbo.

Ta naravna regulacija cen ima konkurenta tudi v špekulativni regulaciji cen potom svetovnih kartelov, ki mnogokrat stavi blagu veliko višje cene kot bi jih smeli, upoštevajoč stanje svetovnega gospodarstva. Svetovni karteli nimajo konkurence. Če se pojavi, jo hitro ubijejo. To jim omogoča tudi sklepanje dogovorov, s katerimi se pogodijo glede višine letne produkcije ter glede razdelitve delokroga za posamezna, v kartelu združena podjetja.

Od kartelov imajo dobiček samo maloštevilni kartelniki, ostalo svetovno gospodarstvo pa občutno škodo. Zato opazamo borbo proti umetnemu podraževanju blaga potom kartelov v vseh gospodarsko-naprednih državah. Ako bi karteli služili samo regulaciji produkcije in pazili na to, da bi pridelek ne bil mnogo večji kot poraba ter pri tem pravično določili višino produkcije za posamezna v kartelirana podjetja z ozirom na njihov geografski položaj, bi bilo njihovo delo celo koristno, ali vsaj ne škodljivo za svetovno gospodarstvo.

Večini kartelov pa je regulacija pridelovanja postala popolnoma postranska zadeva: njih delovanje je usmerjeno samo na povišanje dobička kartelnikov, kar dosežejo potom diktiranja previsokih cen, ki niso v nikakem razmerju s ponudbo in povpraševanjem, niti ne v razmerju stroškov produkcije in vsled tega docela neskladna s svetovno gospodarsko konjunkturo.

Mnogi karteli so vsled svojega stremjenja po večjem dobičku tudi ovira v tehničnem razvoju in napredku industrije. Veliko novih iznajdb, ki bi pocenile produkcijo, so karteli iz svojih denarnih fondov odkupili in onemogočili njihovo oživotvorjenje v strahu, da jim novi, cenejši način pridelovanja postane sčasoma nevaren; zlasti če ima na razpolago finančna sredstva. Karteli so radi tega prisiljeni novo iznajdbo odkupiti, ker bi sicer visela nad njimi kot Damoklejev meč in jih silila k znižanju cen. Le redkokdaj izkoristijo karteli nove iznajdbe, boječ se povečanja produkcije.

Poleg še nekaterih drugih, zlasti špekulativnih načinov za dviganje in nižanje cen, (glej članek »Povpraševanje in cena« v zadnji številki!) so to edini regulatorji svetovnega trga.

Ako primerjamo cene po posameznih državah s svetovnim indeksom cen, opazimo, da so v nekaterih državah cene nerazmerno visoke, v drugih pa zopet celo nižje od svetovnih cen.

Mnogokrat opazimo celo to, da so cene blaga, ki se prideluje v notranjosti države, doma mnogokrat veliko višje

kot znašajo svetovne cene za dotični produkt, da celo mnogo višje nego so cene domačega izvoznega pridelka na inozemskih tržiščih.

Kje so tu vzroki?

Država, ki ima eno gospodarsko panogo premalo, drugo pa zopet preveč razvito, je nepopolna in podobna nenormalno razvitemu bitju. Enostranost države škoduje normalnemu razvoju gospodarstva; trgovina trpi in celokupno gospodarstvo bi bilo zapisano propadanju, ako bi bilo odvisno samo od svetovnih regulatorjev cen.

Kako škodljiva je enostranska gospodarska opredelitev države, smo imeli priliko opazovati v svetovni vojni, ko je vladalo v posameznih državah po nekaterih predmetih veliko pomanjkanje, drugih pa je bilo zopet navzlic zmanjšani produkciji, v preobilici.

Vsled preprečenega uvoza in izvoza je primanjkovalo uvoznega blaga, izvozno blago pa se je kopičilo, ker ni moglo v inozemstvo.

Vsaka država stremi vsled tega postati bolj mnogostranska ter proizvajati vse doma, da postane na ta način gospodarska samostojna in čim manj odvisna od svetovne regulacije cen. Vsled tega je dolžna pametno podpirati domače gospodarstvo ter ga ščititi pred inozemsko konkurenco in obenem tudi slabejše razvitem gospodarskim panogam nuditi zaščito in jim dati možnost razvoja in napredka, dokler se ne usposobijo vsaj za kritje lastnih potreb in v nekaterih slučajih, ako so dani naravni in zemljepisni pogoji, tudi dokler niso zmogljive konkurence na inozemskih tržiščih.

Glavno orožje države za obrambo domačega gospodarstva in za ustvarjanje njegove neodvisnosti od inozemskih vplivov je — carina, pomožno orožje pa najde država v trošarini, monopolih in izvoznih premijah.

Od pametne in smotrene carinske politike je odvisno stanje gospodarstva v državi. Nikdar prej se niso države v tako veliki meri posluževale tega orožja kot danes.

Gospodarska opredelitev držav je v glavnem dvojna: 1.) agrarne in poljedelske države in 2.) industrijske države.

Na prvi pogled bi sodili, da je dolžnost agrarnih držav, usmeriti carinsko politiko na to, da nastavi za uvoz poljskih pridelkov visoko carino, da s tem onemogoči inozemsko konkurenco na domačem tržišču, za uvoz industrijskih izdelkov pa ne nastavlja nikakih carin; saj doma teh ne producira. Izkušnja uči, da so proizvodjalni pogoji v različnih državah različni: plodnejša zemlja in druge okolnosti dajejo nekaterim državam možnost cenejše produkcije kot drugim. Naloga carine je, da omogoči izvoznemu blagu konkurenco na inozemskih tržiščih, ne pa samo ta, da zabrani uvoz onih vrst blaga, ki jih pridelava sama nad lastno porabo. Kakor se da konkurenca inozemskih proizvodov na domačih tržiščih preprečiti ali vsaj omejiti z uvedbo uvozne carine, ni s tem dosežena druga naloga carine: pospešiti izvoz domače nadprodukcije. Često mora država vsled tega poiskati nov vir dohodkov, iz katerega potem daje izvoznikom za izvozno blago podporo v obliki izvoznih premij, da na ta način omogoči domačemu pridelku pot v inozemstvo.

Iz tega bi izhajalo, da morajo tudi agrarne države nastaviti visoko uvozno carino na industrijske predmete, da si potom dohodkov iz te postavke ustvarijo fonde za izvozne premije.

Pri uvajanju uvozne carine mora voditi odgovorne činitelje dvoje: 1.) interesi vseh gospodarskih slojev v državi, ki si mnogokrat nasprotujejo in 2.) stremljenje po gospodarski osamosvojitvi države, ki gre v agrarnih državah za tem, da si ustvarijo lastno industrijo, v industrijskih pa za tem, da dvignejo svoje kmetijstvo.

Radi vezanih in često si nasprotujočih interesov med posameznimi gospodarskimi panogami, dalje radi socialnih ozirov, ki morajo nuditi potrošnikom najvažnejše življenske potrebščine poceni in konečno radi stremjenja po gospodarski osamosvojitvi (industrializacija poljedelskih držav in obratno) zahteva carinska politiko najgloblje proučevanje razmer doma in v inozemstvu ter je gotovo najtežji in najbolj zamotan problem v državnem gospodarstvu.

Novejša doba je v carinski politiki prinesla toliko presenečenj in toliko novih metod, da je umrljivemu človeku nemogoče slediti vsem pastem in trikovi, ki jih zakrivajo suhoparne številke v tarifnih seznamih posameznih držav. Posebno industrijske države se z dovršenim mojsterstvom udeležujejo carinske vojne, skušajoč iz agrarnih držav iztisniti kar se dá, da s tem podpirajo svoje poljedelstvo in na drugi strani omogočajo izvoz lastnim industrijskim proizvodom.

Nekateri naši izvozni predmeti so v inozemstvu cenejši kot doma. To so zlasti tisti proizvodi, ki jih v državi pridelamo visoko nad lastno potrebo, a jim v inozemstvu konkurira zopet drugo, ce-

nejše blago. Tako n. pr. vino. Naše dalmatinsko, banaško, pa tudi domače štajersko vino je n. pr. v Spielfeldu mnogo cenejše kot v Mariboru, kar je sicer čudno, vendar pa povsem naravno.

Da ne upoštevamo državnih, banovinskih in občinskih trošarin, ki pri izvoznem blagu odpadejo, je poleg tega vino za izvoz podvrženo nižjim železniškim tarifam ter je n. pr. voznja iz kateregakoli kraja v državi za vino do Maribora dražja kot do Spielfelda, dasiravno gre pot tja preko Maribora. K temu pa daje država še izvozno premijo, ki sama predstavlja pri nekaterih vinih skoraj polovico kupne cene, vladajoče na domačem trgu.

(Konec prihodnjic.)

Uprava trgovine.

(Nadaljevanje.)

Podatki za račun izgube in dobička, izvirajoči iz bilančnih vpisov, so vse izgube (in na drugi strani zopet dobiček), ki izven računa denarnega prometa spreminjajo premoženjsko stanje z raznimi odpisi ali pripisi na vrednosti posameznih premoženjskih računov.

Najobičajnejši so sledeči:

Pri računu upnikov predstavljajo izgubo pripisane obresti in navadno tudi v zadnji bilanci manj izkazani, sporni dolgovi, če terjatev upnikov v prejšnji bilanci nismo izkazali v celotni višini, a se je med poslovnim letom pokazalo, da jih moramo plačati neokrnjeno. Izvzeti so slučajji, če smo take postavke spravili s sveta med poslovnim letom potom prima-note ali journala na ta način, da smo upnike za razliko priznali in obremenili za protivrednost kak druge račun.

Nasprotno pa predstavljajo dobiček z naslova upnikov vsi zneski, ki smo jih dolžni plačati v manjšem obsegu kot smo jih predvidevali v zadnji bilanci. običajno smo take difference že med letom izravnali potom prima-note ali journala s tem, da smo za razliko (popuste, kalo, odbitke etc.) obremenili račun upnikov na korist kakega drugega računa.

Isti postopek, samo v obratnem smislu velja tudi za račun dolžnikov. Natančnejši opis je v navodilu za sestavo bilance in računa izgube in dobička, zlasti glede dubioznih terjatev in razlike med zadnje izkazanimi ter novonastalimi dubiozami.

Istotako se moramo prepričati, če so razni odpisi pri inventarju pravilni, kar doženemo na ta način, da najprej ugotovimo, če se odpisani znesek krije z onim, ki mora biti odpisan po znanih nam navodilih. Ugotoviti pa moramo tudi, če je v bilanci izkazano stanje pravilno in odgovarja vsoti, ki smo jo izračunali na podlagi lanske bilance in od tega v računu zgube in dobička izkazani odpis.

Vobče postopamo pri reviziji bilance in računa zgube in dobička po istih navodilih, kakor smo jih izvrševali pri sestavi obeh računov, le s to razliko, da preizkusimo tukaj že izgotovljene račune, primerjajoč jih s podatki, zbranimi v lanski bilanci, seznaniti koncem zaključenega leta in v prometnih podatkih ter bilančnih odpisih koncem poslovnega leta.

Najlepše in najpreglednejše izvršimo revizijo letnih računov na ta način, da po reviziji računa denarnega prometa

izvršimo revizijo posameznih računov v bilanci ter v računu zgube in dobička obenem in pravilnost vpisov zaznamujemo s kontrolno kljukico.

Izkazani dobiček ali izguba morata biti enaka pri računu bilance in pri računu izgube in dobička.

Natančna navodila za izpeljavo uspešne revizije s opreobširna, da bi se zamogli na tem mestu spuščati v podrobnosti. Navedene glavne poteze je treba izpopolniti z navodilom za knjigovodstvo in bilanciranje. Kar velja za knjiženje posameznih slučajev, za zaključevanje posameznih računov, dalje za sestavo izvlečkov in za izračunavanje posameznih saldov, velja tudi za pravilno izvršeno revizijo. Razlika je le ta, da nam pri reviziji knjižb, zaključevanja in izračunavanja ni potreba opravljati, marveč se tu omejimo le na ugotovitev pravilnosti posameznih računov.

Najdene nepravilnosti moramo seveda takoj odstraniti in poskrbeti, da se število pomot omeji na najmanjšo možnost.

Obenem z revizijo glede pravilnosti pa se nam odkrijejo ob natančnejšem pregledovanju posameznih računov razni drugi nedostatki v upravi ali trgovini

sami, na katere bi sicer ne prišli in nas res točno seznanjajo s stanjem računov, kakor tudi s posebnimi potrebami v obratu.

STATISTIKA.

Zbiranje prometnih podatkov ter podatkov o stanju posameznih računov na pregleden način skozi daljšo dobo let imenujemo: statistika.

Točna statistika je trgovcu najboljši informator o uspehih in neuspehih v gotovih perijodah, pa tudi o napakah, ki jih je zagrešil. Statistika mu pokaže, kaj mu je storiti in kaj opustiti, da bo trgovina uspevala bolje, ker mu razkriva napredovanje in nazadovanje tekom gotovih časovnih razdobj.

Res je, da nam tudi brez posebej vjete statistike daje gotove prometne in preloženjske podatke že primerjava med vsakoletnimi računskimi zaključki. Vendar je to primerjanje večkrat zelo zamudno, nikdar pa ne tako pregledno in jasno kot urejena statistika. Velikega pomena je statistika za trgovčeve naslednike; v njej jim zapusti svoja pridobljena izkustva, šolo, ki se nikoli ne more preplačati.

Dalje prihodnjič.

Napredek sadne trgovine.

V času ko zastaja izvoz žita in lesa iz naše države, rešuje našo trgovinsko bilanco izvoz našega sadja, ki je letos po prizadevanju vlade, Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine in Priviligirane izvozne družbe dosegel rekordno višino.

Vrednost dosedanjega izvoza svežega sadja se ceni na dve in pol milijarde dinarjev. Najbolj se kaže napredek sadjarstva v Srbiji, kjer je bilo samo na ozkotirni progii Stalac—Užice naloženih 4500 vagonov svežih sliv in jabolk. Rekordna postaja za nakladanje jabolk je, bila Požega kjer je bilo naloženih nad 1000 vagonov jabolk, po večini »budimk«.

Kot kupca svežega sadja prihajata v prvi vrsti v poštev Dunaj in Praga, pa tudi ostali kraji zapadne Evrope.

Holandci in Švicarji so kupovali samo boljše kvalitete, Nemčija pa je kupila tudi najslabše blago.

Tudi izvoz iz Štajerske je letos znatno napredoval ter je bilo izvoženih samo potom štajerske sadjarske zadruga 360 vagonov v vrednosti 12.5 milijona dinarjev, dočim je znašal lanski izvoz le 130 vagonov v vrednosti 2.8 milijona Din. V razliki med vrednostjo lani in letos opažamo velik skok navzgor, čemur je najbolj pripomoglo sortiranje blaga doma.

Kolike važnosti je prebiranje blaga nam dokazujejo zlasti cene, ki so bile dosežene za izvožena jabolka: slabše blago se je plačevalo po 60—150 Din, srednje 200—280, prva vrsta po 300—450 Dn, izbrano blago pa celo po 600 Din za 100 kg.

Tudi izvoz orehov, kjer po kvaliteti prednjači pridelek iz naše banovine, kaže ugoden razvoj. Vendar se o rezultatih še ne more govoriti, ker se sedaj izvažajo šele blago v lupinah, največ v vrečah po 50 kg, dočim pride oluščeno blago v kupčijo šele v drugi polovici decembra. Lansko leto je znašala vrednost izvoženih orehov 18·2, predlansko pa celo 24·1 milijona dinarjev. Neoluščeno blago se prodaja v Avstrijo, Nemčijo ter na Čehoslovaško in Madžarsko. Cena se giba od

410 do 500 Din za 100 kg — bruto za neto. Občutno konkurenco dela našemu blagu tenkolupinasti francoski oreh.

Državne oblasti se trudijo dvigniti sadjerejo potom ustanavljanja sadjarskih zadrug ter imajo za bodoče leto v tem oziru sestavljen obširen delovni program. Novi zakon za podpiranje sadjereje pa bo poleg drugega določal tudi občutne kazni za one, ki uničujejo sadovnjake in vinograde.

Naša zunanja trgovina.

Pred zaključkom zadnje številke, v kateri smo poročali o izvozu v mesecu oktobru, smo prejeli tudi poročilo o oktoberskem uvozu, ki je znašal po teži 125.200 ton (lani 153.560 ton) v vrednosti 620·7 milijona Din (lani 748·1 milijona Din).

Kakor je nazadoval naš oktoberski izvoz, prikazuje tudi uvoz v oktobru nazadovanje in sicer po teži za 28.360 ton ali za 18 odstotkov, po vrednosti pa za 127·4 milijona Din ali za 17 odstotkov. Nazadovanje uvoza je le deloma znak, da se doma več proizvaja ter da napreduje naše gospodarstvo v težnjah po osamosvojitvi. Glavni vzrok skrčenega obsega naše zunanje trgovine tiči v dejstvu, da se postrana gospodarska kriza v zvezi s sovjetskim dumpingom, agrarnim protekcionizmom industrijskih držav in z vzporednimi pojavi naša tudi na našo državo, ki je kot izrazito poljedelska država po teh pojavih v svetovnem gospodarstvu najbolj občutno prizadeta.

Glavni predmeti našega oktoberskega uvoza z vrednostjo v milijonih dinarjev so bili sledeči: bombaž 14·3, bomb. predivo 48·6, bomb. tkanine 60·4, volneno predivo 9, voln. tkanine 33·7, svilen predivo 6, svil. tkanine 7·4, železo in izdelki 9·4, železna pločevina 9·1, železni izdelki 29, železniški material 6·2, surove kože 15, čevlji 5·5, steklo 6, kava 11·4, riž 5·8, petrolej 4·5, nafta 13·9, premog 11·1, stroji in aparati 42, elektrotehnični material 18·5, prevozna

sredstva 10·2, oljni plodovi 3·2; ostanek odpade na razne druge predmete.

Glavni delež odpade tudi v oktobru na tekstilije in tekstilne surovine, katerih vrednost znaša 153 milijonov ali skoraj četrtino celokupnega uvoza, kar priča, da je pri nas še mnogo prostora za ustanavljanje tekstilne industrije. Razmeroma visoki uvoz železnih izdelkov in polizdelkov je dokaz, da naša železna industrija še vedno ni dovolj razvita. Visoka je tudi postavka uvoženega premoga, ki bi bila lahko velika nižja, ker večina naših domačih premogovnikov počiva.

Oktoberska trgovinska bilanca izkazuje 662·1 milijona Din izvoza in 620·7 milijona Din uvoza; je tedaj po dolgem času zopet enkrat aktivna za 41·4 milijona Din.

Podatki naše zunanje trgovine za prvih letošnjih 10 mesecev kažejo 5666·9 milijonov Din izvoza in 5897·3 milijona Din uvoza ter je bilanca za prvih deset mesecev letos pasivna za 230·4 milijona Din. Lani je bila ob tem času pasivna za 45·3 milijona Din.

V primerjavo dodajemo podatke o zunanji trgovini v tej dobi tekom zadnjih treh let, ki kažejo sledeče vsote v milijonih dinarjev:

	Izvoz:	Uvoz:	Pasivnost:
1929	6329·0	6374·3	45·3
1928	5233·0	6523·6	1290·6
1927	5249·1	5961·2	712·1

Obrisi novega združnega zakona.

Našim gospodarskim organizacijam je vposlan na vpogled in v izjavo načrt novega zakona o gospodarskih združgah, s katerim se bodo v prihodnjem letu nadomestili dosednji različni združni zakoni v državi. O načrtih tega zakona smo že pisali lansko leto v četrti številki.

V glavnih točkah se načrt novega, enotnega združnega zakona krije popolnoma z onim, ki je bil doslej pri nas v veljavi.

Zdruge se po jamstvu delijo v zdruge z omejenim in neomejenim jamstvom. Število članov je neomejeno, pač pa zamore en član vplačati po več deležev, a največ toliko, kolikor jih dovoljujejo pravila. Visoko število deležev pa ne daje združnikom tudi visokega števila glasov, ker bo z zakonom omejeno število glasov na največ pet. Deleži se smejo obrestovati, a največ tako visoko kot znaša mera diskonta Narodne banke.

Dobiček se med združnike ne sme deliti, marveč se mora zbirati v posebnih fondih ter se mora stekati najmanj 10% vsakoletnega čistega dobička v posebno rezervo za kritje eventualnih izgub.

Zdruge so razdeljene po vrstah poslov katere vršijo. Razen kreditnih zdru, ki se smejo pečati izključno le s sprejemanjem vlog, dajanjem kreditov in sličnimi denarnimi posli, se smejo ostale gospodarske zdruge pečati tudi z več posli obenem. Ako so posli zdruge taki, da zahtevajo posebno koncesijo, si jo mora zdruška oskrbeti; izjemno sme vršiti posle brez koncesije le te-

daj, ako imajo koncesije že vsi njeni člani.

Posle, ki so v interesu podpisovanja združnikov, smejo vršiti zdruge le s svojimi člani in z združnimi zvezami. Le one posle, ki služijo posredno v svrhu dosege tega cilja, smejo vršiti tudi z nečlani. Tako smejo kreditne zdruge sprejemati vloge tudi od nečlanov nabavljati surovine in jim prodajati izdelke svojih članov. Bani smejo s priobljeno ministru dovoliti posameznim združgam, da smejo te posle vršiti tudi z združnimi, kulturnimi, samoupravnimi in državnimi ustanovami.

Glede združnih zvez se je prvotno domnevalo, da bodo z novim zakonom zdruge prisiljene včlaniti se v posebnih revizijskih zvezah, ki bi smele obstojati le tedaj, če bi imele najmanj 100 članic (zadrug). Za to namero pa so očitno tlačali razni drugi nameni; zato načrt novega zakona ne predvideva prisilnega včlanjenja pri revizijskih zvezah ter bodo take zdruge tudi odslej podvržene sodnim revizijam. Pač pa dovoljuje zakon ustanovitev združnih zvez, če se za vstop prijavijo najmanj 7 zdru. Za doseg revizijske pravice pa morajo imeti združne zveze najmanj po 100 članic.

Kot državna centralna združna organizacija je določena Glavna združna zveza.

Načrt novega zakona daje združgam še večje olajšave glede taks in davkov ter celo poštnine, poleg tega pa predvideva ustanovitev posebnega državnega fonda za podpiranje gospodarskih zdru v državi.

Gospodarske beležke.

Zasedanje banskih svetov.

Po vseh banovinah se vrši te dni zasedanje banskih svetov, da razpravlja o banovinskih proračunih za leto 1931/32.

V naši banovini zasedanje še ni sklicano.

Trgovinski paviljon v New Yorku

pri našem poslaništvu je te dni otvorjen ter obsega stalno razstavo blaga, ki se v naši državi izdeluje in prideluje, kakor tudi surovine, ki jih izvažamo.

Zakon o avtobusnem prometu.

Kralj je podpisal zakon za avtobusni promet, ki dovoljuje podelitev koncesije privatnim osebam, katere odgovarjajo pogojem obrtnega reda. V mestih z nad 30.000 prebivalci je v prvi vrsti pridržana podelitev koncesij mestnim podjetjem. Dovoljenja izdaja ban dotične osovline, v kateri ima podjetje svoj sedež, odnosno pripada izdaja dovoljenja oni banki upravi po katere ozemlju teče večji del proge.

Podjetniki so dolžni zavarovati potnike in osebe, ki bi bile poškodovane po avtobusnem prometu pri domačem zavarovalnem zavodu. Višino in pogoje zavarovanja določi poseben pravilnik.

Za obrabo cest se dovoljuje pobiranje taks do višine 25%, ki gre v banovinski, oziroma v občinski cestni sklad. Ostalo uredi posebni pravilniki.

Pošte prehajajo k prometnem ministru.

Pošta, telegraf, telefon, avtobusni promet in gradnja novih železnic so doslej spadali v področje ministra za javne gradbe.

Nj. Vel. kralj pa je dne 10. t. m. podpisal zakon, na podlagi katerega prehajajo te zadeve sedaj v področje prometnega ministra.

Izboljšanje potniškega prometa.

Poleg načrtov za izboljšanje potniškega prometa v Jugoslaviji, o katerih smo poročali v zadnji številki, se je na pravkar zaključeni mednarodni železniški konferenci sklenilo, da se pospeši brzina simplon orient expressa v Jugoslaviji ter da se poleg I. in II. razreda uvede tudi III. razred.

Sklenila se je tudi uvedba sezonskega brzovlaka iz Varšave preko Budimpešte in Zagreba na Sušak.

Proti pivovarniškemu kartelu.

Poleg akcije naše gostilničarske združenja, ki zgradi v prihodnjem letu svojo lastno pivovarno v Laškem, se je tudi Jagodinska pivovarna v Beogradu odločila zgraditi na Banjici novo pivovarno, ki bo konkurirala kartelnim cenam.

Vpliv vrednosti zlata na blagovne cene.

Po mnenju švedskega nacionalnega ekonomista Cassel-a, ki ima med svetovnimi ekonomskimi strokovnjaki mnogo pristašev, pa tudi nasprotnikov, je glavni vzrok nazadovanja cen iskati v naraščanju vrednosti zlata, ki se že od svetovne vojne sem neprestano podražuje, vsled česar narašča njegova kupna moč. Po njegovih računih je kupna vrednost zlata samo v zadnjem letu narastla za 17 odstotkov. Mnogi finančniki priporočajo, naj bi se zlata podlaga za kritje novčaničnega obtoka zamenjala z realnejšim in stabilnejšim kritjem v inozemskih devizah.

Druga skupina strokovnjakov pa trdi, da je glavni vzrok sedanje gospodarske krize zaradi nazadovanja cen pripisati povečani produkciji in stabiliziranemu konsumu, kar je mnogo naravnješe in tudi verjetnejše.

Predpisi za trgovino z drogami in strupi.

V smislu novega pravilnika o trgovini z drogami in strupi morajo imeti trgovine, ki se bavijo s prodajo kemikalij posebno dovoljenje. Ker so pričele oblasti tozadevne revizije ter zahtevale od starih trgovcev, ki so se že prej bavili s prodajo kemikalij posebna dovoljenja, je novosadska trgovska zbornica predložila tamošnji banki upravi spomenico, v kateri tolmači, da gre za izdajo dovoljenj novim trgovcem oziroma za posebna dovoljenja tistim trgovcem, ki žele trgovino s kemikalijami šele priključiti že obstoječemu obratu. Banská uprava je osvojila mnenje trgovske zbornice ter odredila, da stare trgovine, ki so se s prodajo kemikalij že prej bavile, ne potrebujejo novega dovoljenja.

Dobave za vojaštvo so proste samoupravnih trošarin.

Po členu 74. zakona o upravi vojske in mornarice so dobave za vojsko proste občinskih in banovinskih trošarin. Dobaviteji dobe že plačano trošarino povrnjeno pri občini, oziroma pri banki upravi na podlagi posebnega potrdila, ki ga overovi vojaška oblast.

Zgradba velike elektrarne v Sloveniji.

Še pred vojno je izdelal praški inženjer Karl Kress načrt za izrabo Unca pri Planini in njegovih dotokov za zgradbo velike hidroelektrične centrale, ki bi razpolagala z energijo 16.000 konjskih sil. Načrt je zamišljen tako, da bi se voda v Unski kotlini zajela ter potom skoraj deset kilometrov dolgega predora speljala na Vrhniko, kamor že sedaj vodi naravna podzemna struga. Hidroelektrična centrala pa bi se zgradila na Vrhniki. Projekt je proračunan na 125 milijonov dinarjev.

Sim. ing. Kress-a ima že pet let koncesijo naše države za omenjeno zgradbo. Ker koncesija že drugo leto poteče, je ustanovil s pomočjo češkega, angleškega, pa tudi našega domačega kapitala družbo, ki bo predvideno pričela z izvrševanjem projekta v zgodnji spomladi. Dela bodo trajala tri leta.

Zakon o izkoriščanju vodne sile.

Novi zakon o izkoriščanju vodne sile iz javnih vod, s katerimi razpolaga država, predpisuje nabavo dovoljenja.

Ako gre za izkoriščanje vodne sile do 15 HP, izda dovoljenje srezki poglavar; za izkoriščanje od 15 do 200 HP izdaja dovoljenje ban. Ako se nanaša izkoriščanje na teritorij dveh banovin, je treba povprašati ministrstvo za javne zgradbe, da določi kompetenco bana. Za izkoriščanje vodnih sil nad 200 HP izdaja dovoljenje minister za gradbe. Država daje dovoljenje za izkoriščanje vodnih sil za dobo do 70 let, pri manjših podjetjih pa za razmeroma manjšo dobo.

Opreznost pri naročanju inozemskih strojev.

Zbornica TOI dobiva mnogo pritožb radi carine uvoženih strojev, ki so jih naši ljudje naročili potom zastopnikov in agentov iz inozemstva v dobri veri, da je uvoz carine prost. Največkrat pa ni tako in je carina tako občutna, da postane stroj predrag. Pred nabavo se informirajte glede carine pri zbornici TOI.

Novi zakon o socialnem zavarovanju.

Vlada je sestavila načrt novega zakona o zavarovanju delavcev in nameščenecv ter ga razposlala vsem gospodarskim zbornicam v presojo in izjavo.

Novi zakon o zavarovanju delavcev predvideva poleg obveznega zavarovanja za slučaj bolezni tudi obvezno zavarovanje za slučaj starosti (pokojnina), onemoglosti, smrti in brezposelnosti. Zavarovalnina bo znašala najbrž 10 odstotkov zavarovane mezde.

Poleg tega urejuje načrt večjo kontrolo države nad zavarovalnicami potom imenovanja ene tretjine članov upravnih organov.

Za slučaj brezposelnosti urejuje razmerje med zavarovalnicami in zavarovanci še poseben zakon, ki je šele v delu.

Važna seja hrvatskih trgovcev.

Savez trgovcev Savske banovine je imel te dni sejo v Zagrebu, na kateri se je razmotrivalo vprašanje zavarovanja trgovcev za slučaj onemoglosti in smrti. Pri sestavi pravilnika so se pokazale razne težkoče, da je treba temeljitega posvetovanja s strokovnjaki, na kar pride zadeva zopet pred plenum.

Z ozirom na splošno gospodarsko krizo, ki je gotovo v veliki meri prizadela baš trgovce; saj večina dela že skozi celo leto brez zaslužka in celo z ogromnimi izgubami, so zagrebški trgovci mnenja, da je poleg drugih vzrokov nemajhen vzrok tudi v previsoki najemini za lokale, predragem električnem toku in drugih povišanih režijskih izdatkih ter pozivajo vlado, naj napravi konec izkoriščanja ene gospodarske panoge po drugi, da se na ta način poveča kupna moč večine.

Naraščanje nezaposlenosti v Sloveniji.

Statistika OUZD v Ljubljani izkazuje koncem novembra 97.991 zavarovanih delavcev nasproti 99.516 zavarovancem koncem oktobra. Del tega odpade sicer na sezonske delavce, vendar pa je letočnja novembarska sezona vsled lepega vremena skoraj enakega značaja kot oktoberska in je upadek večji nego bi imei biti ob normalnih razmerah.

»Boljše kupčije?«

Pod tem naslovom je izdala reklamna šola »Labor« v Zagrebu knjižico s praktičnimi nasveti za trgovce glede reklame in modernega sistema za pridobivanje novih odjemalcev potom korespondence.

»Labor« nudi trgovcem strokovni pouk v sistematični, moderni reklami potom dopisovanja.

Predložena nam knjižica priča, da je vodstvo reklamne šole v rokah dobrega strokovnjaka, ki si je pridobil svoje znanje v dolgoletnem proučevanju modernih prodajnih metod. Po vsebini je knjižica edinstvena v naši državi. Naroča se pri reklamni šoli »Labor«, Zagreb VI.

Skrajni rok za prijavo vlog pri poštni hranilnici v Budimpešti.

Ker je stopil dogovor o vlogah naših državljanov pri poštni hranilnici v Budimpešti v veljavo s prvim novembrom, se pozivajo oni vlagatelji, ki doslej svojih vlog še niso prijavili, da to store najkasneje do 1. februarja prihodnjega leta. Prijavo je poslati neposredno naši Poštni hranilnici v Beograd ter priložiti potrdilo o pristojnosti vlagatelja na dan 28. februarja 1919. Onim vlagateljem, ki so prijavo že izpolnili, ni treba še enkrat vlagati prijave.

ERJAVEC FRANC
trgovina usnja
Ljubljana, Stari trg št. 11a

KONKURZI V NOVEMBRU.

Statistika Jugoslovenskega društva za zaščito upnikov izkazuje v novembru 33 konkurzov in 34 poravnjav. Lansko leto v novembru je bilo izkazanih 85 konkurzov. Prisilnih poravnjav radi ukinitve poravnalnega postopanja lansko leto ni bilo.

Po posameznih pravnih področjih odpade konkurzi v novembru na sledeče pokrajine (v oklepaju podatki za lanski november):

Slovenija, Dalmacija	4 (8) — 4
Hrvatska-Slavonija	9 (6) + 3
Srbija, Črnagora	12 (68) — 56
Bosna-Hercegovina	6 (1) + 5
Vojvodina	2 (2)

Od početka leta pa do konca novembra, tedaj za prvih enajst mesecev, smo imeli v državi skupno 578 konkurzov in 156 poravnjav. Lansko leto v prvih enajstih mesecih je znašalo število napovedanih konkurzov 994. Letos se je

tedaj število konkurzov (brez prisilnih poravnjav) znižalo za 416 slučajev ali skoraj za 42 odstotkov. To znižanje gre na račun Srbije in Črnogore, ki sta imeli lansko leto rekordne številke v konkurznih slučajih. V vseh drugih pokrajinah države z izjemo Hrvatske in Slavonije pa je število konkurzov letos občutno narastlo ter kaže sledečo sliko (v oklepaju podatki za lansko leto):

Slovenija, Dalmacija	89 (61) + 24
Hrvatska-Slavonija	76 (79) — 3
Srbija, Črna gora	332 (792) — 460
Bosna-Hercegovina	22 (12) + 10
Vojvodina	63 (49) + 14

K temu je prišteti še 156 slučajev poravnjav, od katerih odpade na Slovenijo in Dalmacijo 20, na Hrvatsko in Slavonijo 59, na Srbijo in Črno goró 20, na Bosno in Hercegovino 9 in na Vojvodino 48.

NASVETI GOSPODARSKIH KROGOV ŽELEZNIŠKI DIREKCIJI.

Dne 5. t. m. se je vršila pri ljubljanski železniški direkciji seja posvetovalnega odbora, na kateri je direktor g. Borko poročal o ukrepih, ki jih je železniška uprava storila na podlagi predlogov zadnje seje posvetovalnega odbora

(19. maja). Poročal je tudi o novem voznem redu, katerega načrt ne predvideva povečanja števila vlakov, pač pa zmanjšanje na manj frekventiranih progah.

V imenu Zbornice TOI je njen tajnik

g. Mohorič obžaloval, da se seja posvetovalnega odbora sklicuje šele potem, ko se zaključijo mednarodne konference o voznem redu, vsled česar je odboru delo omejeno.

Predlagal je zmanjšanje postanka vlakov na obmejnih postajah in povečanje brzine brzovlakov ter uvedbo pospešenih potniških vlakov, ki vozijo za isto ceno skoraj tako kot brzovlaki, zlasti na progah Ljubljana—Maribor in Ljubljana—Zagreb. Sezonski vlaki iz Nemčije na Gorenjsko, zlasti Bled, se morajo izpopolniti. Zboljša naj se tudi

poštni promet. Iz Rakeka naj se zopet obnovi jutranji vlak z odhodom 9:20 v Ljubljano. Ptuj naj dobi več vlakov, ker jih je imel pred vojno 18, sedaj pa le še 6, isto velja za Prekmurje. Tudi za skoraj vse druge proge so stavljeni predlogi za izboljšanje prometa, zlasti za uvedbo motornih vlakov. Trikot v Zidanem mostu naj se čimprej izvrši.

Konečno je predlagal odbor revizijo jugoslovensko-italijanske tarife, ki naj se zniža tako, da bo odgovarjala avstrijsko-italijanski.

DRŽAVNI DOHODKI IZ TAKS IN TROŠARIN.

V oktobru so prejele državne blagajne na trošarinah 80.304.699 Din (lani) 81.087.312). Dohodek letošnjega oktobra je tedaj za 762.612 Din manjši kot lanski, vendar pa za 5.054.699 Din večji kot je bilo predvideno v proračunu.

V prvih sedmih mesecih (od 1. aprila naprej) tekočega proračunskega leta so znašali skupni dohodki iz trošarin 509 milijonov 167.292 Din (lani 512.112.040 dinarjev). Letošnji skupni dohodki so tedaj za 2.944.747 Din manjši kot lanski, vendar pa za 17.582.707 Din večji kot je bilo predvideno s proračunom.

Ravno nasprotni rezultat pa kažejo

dohodki iz taks, ki so znašali v prvih sedmih mesecih tekočega proračunskega leta 537.742.067 Din na splošnih (lani 554.232.251 Din) in 179.316.948 Din na vozarinskih taksah (lani 129.225.315 dinarjev). Skupni dohodek iz taks znaša tedaj letos 717.059.016 Din in je za 33 milijonov 601.453 Din večji kot so bili lanski dohodki, vendar pa navzlic temu za 9.307.650 Din manjši kot je bil proračunan.

Dosedanja bilanca državnih dohodkov je tedaj aktivna za 8.275.057 Din, kar znaša prebitok pri dohodkih iz trošarin 17.582.707 Din, primanjkljaj pri dohodkih iz taks pa samo 9.307.650 Din.

CENE NA DEBELO ŠE VEDNO PADAJO.

Pravkar objavljeni indeks cen na debelo pri naši Narodni banki izkazuje nadaljnje padanje cen ter je naš skupni indeks v novembru zopet nazadoval od 80·8 na 79·2, tedaj za dva odstotka.

Indeks posameznih proizvodov kaže v novembru sledeče gibanje cen: rastlinski proizvodi so padli od 77·3 na 71·4, industrijski proizvodi od 75·4 na 74·3, rudninski proizvodi od 88·4 na 87·4; narasel je samo indeks živalskih proizvodov od 93·3 na 95·1.

Naš indeks cen, ki je bil ustanovljen leta 1926 s 100 točkami za vse proizvode, tedaj tudi za skupni indeks cen, je dosegel v letu 1928 svoj višek ter kaže potem vedno nazadovanje. Ako

primerjamo stanje cen v novembru tekom zadnjih treh let, nam ta kaže sledečo sliko:

proizvodi:	1928	1929	1930
rastlinski	134·9	106	71·4
živalski	107·1	99·2	95·1
industrijski	93·3	89·3	74·8
skupni indeks	104·7	95·3	79·2

Najbolj občutno so padle cene letos. Lani so cene na debelo nasproti osnovnemu indeksu padle za 4·7%, letos pa so nazadovale za daljnih 16·1%. Najbolj je nazadoval indeks rastlinskih proizvodov (žito), tudi industrijski izdelki so občutno padli v ceni.

Ne pozabite poravnati naročnino!

Po šlrnem svetu.

Nemška industrija za sporazum z agrarnimi državami.

Na zborovanju zveze pomorskih gospodarskih organizacij se je obravnavalo vprašanje zadržanja Nemčije nasproti evropskim agrarnim državam, katerih industrija se vedno bolj širi, ker je Nemčija z visokimi carinami zaprla svoje meje uvozu kmetijskih pridelkov iz teh držav, vsled česar se skušajo osvoboditi uvoza nemških industrijskih izdelkov. Razmotrivanje je izzvenelo v nasvetu vladi, naj čimprej uredi carinske tarife tako, da bo Nemčiji dana možnost izmenjave blaga z agrarnimi državami; sicer bo imela nemška industrija od nadaljevanja dosedanje carinske politike ogromno škodo.

Brezpogodbno stanje med Češkoslovaško in Madžarsko.

Ker je Čehoslovaška odpovedala svojo trgovinsko pogodbo z Madžarsko prične s petnajstim decembrom brezpogodbno stanje med obema državama. Ugodnostne carine prenehajo ter stopijo v veljavo najvišje carinske tarife. Dosedanja pogajanja v Ženevi so se sicer razvijala ugodno, prinesla pa niso še nobenega zaključka. Nadaljevanje pogajanj se bo vršilo v Pragi.

Pomorska kriza v Italiji.

Kako velika je nezaposlenost italijanske trgovinske mornarice priča statistika, ki izkazuje, da je v Italiji nezaposlenega nad pol milijona ton trgovskega brodovja. Anglija, katere trgovska mornarica je skoraj osemkrat večja od italijanske, ima komaj 800.000 ton nezaposlenega brodovja.

Prisilno nižanje cen v Italiji.

Dočim je šlo zniževanje plač v Italiji hitro po fašističnem načrtu, ne kaže akcija za pobijanje cen istega uspeha, vsled česar grozi režim z raznimi drakonskimi ukrepi ter poleg tega napoveduje cele vrste konsumnih zadrug pod nadzorstvom vlade.

Uvoz vina na Čehoslovaško.

Po uradnih podatkih je uvozila Čehoslovaška iz inozemstva leta 1928 294.100 hektolitrov, leta 1929 290.500 hl in letos do konca avgusta 172.950 hl vina iz inozemstva.

Od uvoženega vina odpadejo na posamezne države sledeče množine:

	1928.	1929.	1930.
Italija	42.388	53.700	22.960
Španija	117.360	64.210	29.340
Madžarska	20.867	54.300	51.290
Jugoslavija	36.025	36.700	19.200
Grška	56.086	35.460	?
Francija	12.993	12.000	7.130

Španija, ki je stala do lanskega leta na prvem mestu kot uvoznica, se je letos morala umakniti Madžarski, ki je v prvih osmih mesecih letos uvozila skoraj toliko kot lani skozi celo leto. Na tretjem mestu je Italija, dočim pripada naši državi šele četrto mesto, dasiravno bi lahko stala na prvem mestu, kar bi gotovo olajšalo našo vinogradniško krizo, ako bi tudi v trgovinskem oziru imeli večjo podporo od strani čehoslovaške vlade.

Bančni polomi v Ameriki.

Težka gospodarska kriza v Ameriki je povzročila, da so pričela propadati ameriška bančna podjetja kakor nikoli poprej. Zlasti manjše podeželske banke padajo zaporedoma. Samo tekom zadnjih desetih dni je napovedalo konkurence 126 bank z glavnico nad 200 milijonov dolarjev. Skupna pasiva insolventnih bank znašajo skoraj 900 milijonov dolarjev ali 50 milijard dinarjev.

»Cenena mast« v Pragi.

Praški trgovci so nakupovali velike množine masti na Nizozemskem, ker so jim tamošnji uvozniki nudili blago po izrezo nizkih cenah. Čehoslovaške oblasti pa so dognale, da izvira ta mast od poginulih živali in je izdelana za industrijske namene. Ker je taka mast zdravju nevarna, so jo oblasti v Pragi zaplenile v velikih množinah.

Porast brezposelnih v Nemčiji.

Koncem novembra izkazuje nemška statistika 3,762.000 brezposelnih, od katerih dobiva 2,355.000 brezposelno podporo. Tekom novembra se je število brezposelnih pomnožilo skoraj za pol milijona. Računa se, da bo to število do konca leta narastlo na 4 milijone.

Vsled splošne gospodarske krize v Evropi se je znižala tudi produkcija, ki je pri večini podjetij omejena za četrtno, ponekod pa celo za polovico.

Nazadovanje produkcije zlata.

Na zadnji skupščini afriškega zlatokopnega koncerna, ki pridobiva nad polovico zlata na svetu, je bilo ugotovljeno stalno nazadovanje produkcije, ki znaša letos le še 85 milijonov funtsterlingov. Dosedanji znaki kažejo, da se bo produkcija zlata tekom 10 let znižala na 55, tekom nadaljnjih 10 let pa komaj na 10 milijonov funtsterlingov letno, vsled česar bodo novčanične banke prisiljene računati z uvedbo srebrne valute ter z uvajanjem nove valutne tehnike, ker bo zlatega kritja premalo.

Španija kupuje romunski petrolej.

Pri dosedanjem uvozu petroleja v Španijo sta bili glavni dobavitelji Amerika in Rusija, ki sta uvažali letno vsaka povprečno po 260.000 ton ali po 44% letne potrebe. Romunija je uvozila lani samo 42.000 ton ali 8%. Španska monopolska uprava pa se je odločila sedaj nakupiti v Romuniji 300.000 ton petroleja ali nad 50% svoje porabe. S tem bo prizadeta ameriška in ruska petrolejska industrija.

Dohodki železnic padajo.

»Saobračajna kronika« priobčuje med drugim tudi stanje dohodkov železnic v nekaterih državah, iz katere posnemamo, da so prejemki na vozniinah in tovorninah v zadnjem letu zmanjšani za 18% v Kanadi, za 13% v Nemčiji, za 12% v Združenih državah, za 9% na Čehoslovaškem, za 5% v Angliji, za 3,3% v Italiji in za 2,7% v Švici.

Za omiljenje gospodarske krize na Čehoslovaškem.

Parlament je določil kredit v višini 150 milijonov Kč, ki se v bodočem proračunskem letu porabijo za omiljenje gospodarske krize. Načrt za porabo tega kredita še ni izgotovljen ter je nadzorstvo poverjeno vladi.

Nizka obrestna mera v Švici.

Diskontna mera švicarske državne banke je določena na 2,5%. Navzlic temu pa je še mnogo previsoka ter je izgubila vsako zvezo s privatnim diskontom, ki se giba v višini 1,25% do 1,75%.

Naraščanje brezposelnosti v Avstriji.

V mesecu novembru se je stanje brezposelnih v Avstriji pomnožilo od 193.000 na 238.000, tedaj za 45.000 brezposelnih. Število brezposelnih v Avstriji vedno narašča ter se je tekom enega leta podvojilo in naraslo za 167.500 oseb.

»Alpine Montan« ustavlja delo?

Ze dalj časa se širijo vesti, da namestitev družba »Alpine Montan« v Donavitzu ustaviti obratovanje. Vodstvo sedaj samo potrjuje te vesti, ter izjavlja, da bo v najkrajšem času prisiljeno ustaviti obratovanje, če ne dobi novih naročil.

Se omejitev produkcije bakra.

Ameriška »Anaconda Copper Corporation« je sklenila vsled prevelikih zalog znižati produkcijo v svojih bakrenih rudnikih za ponovnih 13 odstotkov.

Pet milijonov brezposelnih v Ameriki.

Predsednik strokovnih zvez Green je izjavil, da znaša število brezposelnih v Ameriki trenutno 4,860.000 delavcev. Računa se, da bo to število narastlo do februarja na sedem milijonov.

Nazadovanje angleškega izvoza v Indijo.

Posledice Ghandijevega protiangleškega pokreta se kažejo v nazadovanju angleškega izvoza v Indijo, ki je v zadnjem času za 62%.

NEMŠKO GOSPODARSTVO V ANGLEŠKI LUČI.

Svetovna gospodarska depresija je prizadejala globoke rane vsem državam. Med njimi se skuša prikazati kot najbolj prizadeta Nemčija, ki ne pusti nobenega trenutka neizkoriščenega, da bi ne skušala pokazati svetu svoje splošne krize.

Poročilo angleškega trgovskega atašeja v Berlinu pa kaže na glavne vzroke sedanjega slabega položaja, ki pa vendarle niti od daleč ni najslabši v Evropi.

Zaradi lahkega načina dobave inozemskih posojil se je v Nemčiji razvila ogromna industrijska delavnost. Velikanske vsote so se investirale v prenovljenje in obnovo ter za ustanovljenje nove industrije, ne glede na to, če se bodo podjetja kasneje tudi rentirala. Nemška podjetnost je na ta način povzročila prenagli razvoj industrije.

Nagli padec cen na vseh tržiščih sveta je najbolj občutno zadel Nemčijo, ki se vsled velikih novih investicij ni mogla dovolj hitro prilagoditi novemu, nizkemu stanju cen. K temu so prišli še polomi na newyorški borzi in povzročili, da posojila niso bila več tako lahko dostopna. Del vzroka leži tudi v tem, da je vsled davčne obremenitve pričel bežati kapital iz Nemčije. Računa se, da je v zadnjem času izginilo v inozemstvo ogromno premoženje blizu 400 milijonov angleških funtov. Ako bi bil ta denar doma, bi Nemčija ne rabila tujih posojil.

Glavni udarec pa je nemški industriji zadala svetovna gospodarska kriza, ker povpraševanje po njenih industrijskih izdelkih ni bilo toliko, kot se je pričakovalo takrat, ko so se pričele tvornice graditi z mrzlično naglino.

Borzna poročila.

DENARSTVO.

Gibanje valute v tekočem tednu.

Uradni tečaj Prosti tečaj

	Din	Din
1 angleški funt	274.50	274.50
1 ameriški dolar	56.45	56.45
1 avstrijski šiling	7.96	7.96
1 belga	7.88	7.87
1 bolgarski lev	—408	—40
1 češkoslovaška krona	1.676	1.62
1 francoski frank	2.22	2.22
1 grška drahma	—73	—73
1 italijanska lira	2.959	2.96
1 madžarski pengö	9.90	9.88
1 nemška marka	13.47	13.46
1 poljski zlot	6.33	6.32
1 rumunski lej	—335	—33
1 švicarski frank	10.93	10.96
1 španska peseta	6.39	6.39
1 danska krona	15.09	15.08
1 holandski goldinar	22.76	22.76
1 turška lira, papir	26.75	26.70
1 zlati frank	10.96	10.96
1 kanadski dolar	56.15	56.10
1 norveška krona	15.09	15.08
1 brazilski milreis	5.20	5.20
1 argentinski pesos	19.30	19.25
1 švedska krona	15.15	15.12

Novi uradni kurzi za mesec november ne kažejo nobenih znatnejših razlik. Peseta se popravlja, argentinski pesos pa je občutno padel.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

Državni papirji: Vojna škoda promptna 427—427.50, 7% Blairovo posojilo 81—81.50, 8% Blairovo posojilo 91.50—92, investicijsko posojilo 85.50—87, tobačne srečke 30 ponudba, 7% posojilo Državne hipotekarne banke 80—80.75, 4% bosanske obveznice 52—52.50, begluške obveznice 71—72, Rdeči križ 50 ponudba.

Vsi državni papirji so se tekom tedna okrepili. Posebno je napredovala vojna škoda, ki je porastla za 3 točke. Zanimanje za tobačne srečke ter za Rdeči križ je padlo, vsled česar sta v ponudbi nazadovala vsak za 2 točki.

Privatni efekti: Celjska 170, Ljubljanska kreditna banka 125, Prva hrvatska štedionica 935—940, Kreditni zavod 175, Ruše 280—300, Strojne tovarne 75, Narodna banka 8000—8100, Trbovelska premogokopna 372—374, Kranjska industrijska družba 312, Združene papirnice Vevče 124 povpraševanje.

Porastla je nekoliko »Praštediona«, ostali papirji imajo skoraj neizpremenjen kurz.

Tržna poročila.

Cene živine v Zagrebu.

Na zadnjem živinskem sejmu v Zagrebu so se cene nekoliko izpremenile. V splošnem gredo navzdol, le prvovrstno blago je še obdržalo staro vrednost.

Goveja živina: krave-mlekarice 3000 do 4.500 Din komad, za meso 4—4.50 Din, bosanske 3—4.25 Din za kg žive teže; junice za rejo 2700—3400 Din za komad, za meso 7.25—8.25 Din za kg; junci I. Din 7.50—8, II. 7.25—7.75; voli I. 9.50—10.25, II. 7.50—8.50, bosanski I. 7—7.50, II. 6.50—7 Din; biki 7—10.50 Din; teleta živa 12—13 Din, zaklana 14 do 16 Din za kg.

Konji: tovorni par 10.000—12.000 Din, vozni par 6.000—8.000 Din, kmečki par 7.000—8.000 Din; žrebeta do enega leta 1.500—2.000 Din, do dveh let 2.000 do 3.000 Din komad; konji za meso 1—1.25 Din za kg žive teže.

Svinje: domače, pitane 11—12 Din; sremske zaklane 13—13.25 Din; svinje do enega leta 9.25—10, nad eno leto 10 do 10.50 Din; pujski (odojki) živi 120 do 220 Din komad.

Znižanje cen za živila v Splitu.

Na splitskem trgu so šle cene živilom navzdol, razen pri kruhu, ki pa je še vedno cenejši kot v Ljubljani, ker se prodaja tam kruh po 2.50 do 4— Din kg. Riž se prodaja po 5—6 Din (prej 7 do 8), svinjska mast po 20 (prej 24), testenine 5—6 (prej 6—7), fižol 4—5 (prej 6), kava 34—36 (prej 38—40), pocenil se je tudi sladkor, ki se prodaja po 13 Din. Z izjemo jedilnega olja, ki se je podražilo za 2—3 Din so se pocenile vse živiljske potrebščine.

Nazadovanje cen za perzijske preproge.

Vsled naglega padanja perzijske valute, še bolj pa radi novih ameriških carin so pričele cene perzijskih preprog v Carigradu rapidno padati. Do čim se je plačeval kvadratni meter perzijskih preprog pred par dnevi še po 20 turških funtov, je cena padla že na 16 turških funtov ter se domneva, da se bo nazadovanje še nadaljevalo.

Dalmatinsko vinsko tržišče.

V srednji Dalmaciji je trgovina z vinom precej živahna ter kupujejo poleg domačinov tudi inozemci, zlasti za križanje. Za izvoz je kupljeno približno 20.000 hl, največ za Reko in Trst, manj pa za Čehoslovaško in Avstrijo. Tudi vojno ministrstvo je nakupilo večje množine vina za vojsko.

V severni in južni Dalmaciji je trgovina slabejša, ker tam ne pridelujejo vin za križanje.

Cene vinom se gibajo po vrstah in kraju ter se plačujejo črna vina 22 do 25 Din, opolo po 18—20 Din in bela vina po 20—24 Din za hl stopinjo. Šibeniška vina se plačujejo po 280 do 300 Din, črna, bela pa po pribl. 350 dinarjev za hl 12.5—13 stop. alkohola. V Zatonu stanejo črna vina 230—240 dinarjev, opolo z 12.5—13.5 stop. pa po 280 Din hl. V Vodica črna 16—17 stop. 300 Din; Dubrava črna (12—13 stop.) 260—300 Din, belo 320 Din hl.

Na Pelješcu je trgovina mrtva ter se ceni alkoholna stopinja belih vin 28 do 30 Din, opolo 20 Din in dingač 45 do 50 Din.

Nadaljnje znižanje cen za umetno svilo.

Angleški koncern tvornic za umetno svilo je te dni ponovno znižal cene za 5—10%, zlasti pri finejših vrstah. Poleg tega pa nameravajo cene tako preurediti, da bo acetatna svila dražja kot viscosa svila.

Poljski pridelki na zagrebškem trgu.

Krompir 1 Din, zelje 1.50—2 Din, pesa 75 par za kg; buče 1.20—1.50 komad; seno 80—100 Din, otava 100 Din, slama 50—60 Din za 100 kg; drva 500 do 600 Din za seženj.

Konoplja.

Na tržišče v Adžarih je bilo pretečeni teden pripeljanih okoli 50 ton tega blaga.

Cene se gibajo v sledečem razmerju: kmečka konoplja I, 4—4.75, II. 3.25 do 3.75, kardirana konoplja 2.75—3.50.

Ameriško tržišče.

Na ameriških blagovnih borzah notirajo danes sledeče cene (v oklepaju cene začetkom oktobra).

Zito: pšenica 77·25 (78·—), rž 47·37 (48·50), oves 35·37 (36), koruza 73·37 (75). Za rž, oves in koruzo je bušel 25·40 kg, za pšenico pa znaša teža bušla 27·21 kg.

Bombaž: 10·21—10·23 centov za libro (0·45 kg) 1. oktobra je znašala cena 11·23 cent.

Kava: »Rio« 6 (1. X. 6·22); »Santos« 9·45 (1. X. 10·73).

Sladkor: 1·28 (1. X. 1·39).

Vse cene so šle tekom novembra znatno navzdol, kar dokazuje primerjava s cenami pred dobrim mesecem.

Ogromne zaloge kitajske svile.

V skladiščih Šangaja leži nakopičenih 10.000 bal svile, ki ne najde kupca navzlic ponovno znižanim cenam. Skoraj vse predilnice za svilo na Kitajskem so prenehale obratovati, vsled česar je nad 300.000 delavcev brez posla.

Zito.

Na vseh borzah so se cene žita učvrstile. Koruza je celo nekoliko porastla.

Ljubljanska borza notira neizpremenjeno iste cene kot smo jih priobčili v predzadnji številki.

Pridobivajte našemu listu vedno nove naročnike!

Lesni trg.

Oživotvorjenje zakona o zaščiti domače lesne industrije.

Kakor znano, ni po tem zakonu do danes še nobeno domače podjetje prejelo niti enega kubičnega metra lesa iz državnih gozdov. Prošnje lesotržcev so ležale v ministrstvu za šume in rude nerešene. Minister za šume in rude gosp. Sernec pa je te dni izdal nalog, da se morajo vse tam ležeče prošnje takoj pregledati in rešiti. V to svrhu je določil tudi posebno komisijo. Končno zadobi tedaj zakon o zaščiti domače lesne industrije tudi praktično vrednost.

Za omiljenje krize v lesni trgovini.

Ministrstvo za šume in rude se pripravila na ukrepe za omiljenje krize v lesni trgovini, ki se zlasti občuti pri rapidnem nazadovanju lesnega izvoza in poleg tega vsled omejitve v obratovanju postruje gospodarsko krizo v državi.

V Beogradu se sestane 16. t. m. velika anketa za izboljšanje lesnega tržišča pod vodstvom ministra za šume in rude in s sodelovanjem predstavnikov vseh prizadetih ministrstev, na kateri se določijo vse možne olajšave za ozdravljenje naše lesne trgovine potom znižanja carinskih, davčnih, prevoznih in samoupravnih dajatev.

Padanje uvoza drv v Italijo.

Zaporedoma si sledeči mili zimi sta povzročili, da je uvoz drv v Italijo po njenih statističnih poročilih letos nazadoval za polovico. Ker smo glavni dobavitelj drv za Italijo mi, je to najbolj občuten udarec za našo domačo, zlasti malo in srednjo lesno trgovino.

Ustvarjanje lesnega izvoznega sindikata na Poljskem.

Na Poljskem je v razmahu živahen pokret za osnovanje izvoznega sindikata lesnih trgovcev, ki ima namen dvigniti propadajoči lesni izvoz potom enotnega tipiziranja in klasifikacije ter iskanjem zvez in utrditvijo enotnih, konkurenčnih cen. Na cirkular, ki ga je pripravljali odbor razposlal svojim članom so lesni trgovci odgovorili, da zamorejo letno izvoziti okoli 300.000 kub. metrov predelanega in 200.000 kubičnih metrov nepredelane lesa.

Dobave.

90.000 komadov železnih pragov in 231 kubičnih metrov specialnih pragov nabavijo grške državne železnice do 8. januarja 1931. Podrobnejši pogoji pri Zbornici TOI.

ZOPET NEUSPELE LESNE DRAŽBE.

Hrastovina težko najde kupca, ker je v ceni na panju še vedno previsoka. Brodska imovinska občina je imela pretečeni teden že v tretje dražbo pod ponovno znižanimi cenami. Od ponujenega blaga v skupni cenilni vrednosti 8 milj. 537.792 Din je prodala le dve manjši partiji za skupno ceno 761.995 Din. Za

ostalo blago je bila ponudba za 2 milj. 400.000 Din nižja kot izključna cena.

Nekoliko boljše je izpadla dražba v Bjelovaru, kjer so bili prodani manjši kompleksi jesenovine in brestovine ter nekoliko hrastovine. Največji kompleks pa, ki je poraščen s hrastovino, je ostal tudi tu brez ponudbe.

LJUBLJANSKA LESNA BORZA.

Promet na borzi še vedno minimalen, celo kupčija z drvi se noče razviti radi mile zime.

Cene so neizpremenjene.

Povprašuje se po sledečem blagu:

Letvice (smreka, jelka), 12/24 mm, dolžina 4 m, ostrorobe, oželjene, povezane po 50 kosov, za ceno od Din 580 — za m³, fco vagon nakladalna postaja.

Kupi se bukov gozd, manjši, za produkcijo oglja.

Iščejo se gabrova drva, debele cepanice, brez okroglic, in sicer popolnoma suha in polsuha, dolžina 1 m, cena franko italijanska meja.

Javorjeve hlode, sveže, od 30 cm premera naprej, brez grč, bele barve, prizemni hlodi, sposobni za izdelovanje furnirja, cena franko italijanska meja.

En vagon lipovih plohov, suhih, v običajnih dimenzijah.

Bukove letvice: 55/50, 55/55, 55/60, 60/60 mm, od 50 cm dolžine naprej, prima kakovost, suho blago.

Prima topolovi furnir, v debelinah 3, 4, 5 in 6 mm. — Ta furnir se rabi za izdel-

ovanje finih škatelj za kandirano sadje in slaščice. Kvaliteta popolnoma čista, brez najmanjše napake, cena kranko italijanska meja.

Trami: 16/21, 19/21, 19/24, 21/26 cm: 3 m² 4 m, 10 m³ 5 m, 10 m³ 6 m. — Vagon kompletirati z dolžinami 7 do 10 m in vsebuje lahko 30 do 35 m³. — Franko italijanska meja.

Smezele: 200 do 300 m³. Dobava januar-februar 1931: 75 × 155 4 m, 4 25 m, 4 50 m 50%; 4 75 m, 5 m, 5 25 m, 5 50 m 30%; 95 × 195 5 25 m, 5 50 m, 5 75 m 70%. Franko italijanska meja.

2 do 3 vagoni smrekove podmere 22 mm polnih, 4 m, paralelno. Dobava takoj. Lep tombante. Ponudbe franko italijanska meja.

Jelša: od 2 m naprej, od 27 do 100 mm, ca. 4 m³; javor: od 2 m naprej, od 27 do 100 mm, ca. 4 m³; lipa: od 2 m naprej, od 27 do 100 mm, ca. 4 m³; bukovina: parjena, od 2 m naprej, debeline 27/40/50/80 mm, 3 m³; bukovina: parjena od 1 do 1 90 m, debeline 27/40/50/80 mm, 1 m³; vse od 16 cm širine naprej, široko blago. Kvaliteta: I. s 25% lepe II., obrobjeno in suho. Blago lahko samo I. — Franko italijanska meja.

Avto,

»Tribuna« F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov. Ljubljana, Karlovska cesta št. 4 Prodaja na obroke!

dobro ohranjen, dobra pnevmatika se zelo poceni proda.

Davorin Tombah, Zrinjski trg 6, Maribor.

Veletrgovina kolonijalne in špecerijske robe

IVAN JELAČIN - LJUBLJANA

Zaloga sveže pražene kave, mletih dišav in rudninske vode

Točna in solidna postrežba! Zahtevajte cenik!